

Mark Livingston: Livingstons Legal ဗွီဒီယိုရဲ့ နောက်ထပ်စီစဉ်တင်ဆက်မှုကနေ ကြိုဆိုပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဒီနေ့တင်ဆက်မှုမှာ ငွေရေးကြေးရေးဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍအထူးအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်၊ ယခင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်လည်းဖြစ်တဲ့ Ben Koo က ထပ်မံပါဝင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုလို ထပ်မံပါဝင်တဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ Ben။ ပြီးခဲ့တဲ့အခေါက်တုန်းက ခင်ဗျားရဲ့ အကြောင်းကို မိတ်ဆက်ပေးပြီးသွားပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ခင်ဗျားရဲ့အကြောင်းနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဘာတွေ လုပ်နေလဲဆိုတာကို ထပ်ပြီး အကျဉ်းချုပ် ပြောပြလို့ရမလား ခင်ဗျ။

Ben Koo: ဟုတ်ကဲ့၊ ရပါတယ်။ အခြေအနေကို လေ့လာဖို့ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂ နှစ်က မြန်မာနိုင်ငံကို ကျွန်တော်ရောက်လာခဲ့ပြီးတော့ အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းမှာ ပုဂ္ဂလိက အစုရှယ်ယာတန်ဖိုးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်တွေနဲ့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ ရနိုင်ဖို့ ကုမ္ပဏီအချို့ကို ကူညီတဲ့ကိစ္စရပ်တွေမှာ ပါဝင်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အမြင်ကို ပြောရရင်တော့ ဒီနယ်ပယ်ဟာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မတည်ရင်းနှီးငွေအမြောက်အများကို ဖိတ်ခေါ်ပြီး ရှေ့ကို ဆက်လှမ်းဖို့ လိုအပ်တဲ့ နယ်ပယ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

Mark Livingston: ဟုတ်ပြီ၊ ဒါဆို ခင်ဗျားအတွက် ဒီမှာ လုပ်စရာတွေအများကြီး ရှိနေတာပေါ့။ ခင်ဗျားရဲ့ အဓိကဆောင်ရွက်မှုတွေကို ပြောပြရမယ်ဆိုရင်တော့ Ben ဟာ ဒီကို မလာခင်တုန်းက Goldman Sachs မှာ ထူးခြားပြောင်မြောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးတော့ ဒီနည်းနဲ့ပဲ ငွေရေးကြေးရေးဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍနဲ့ အထွေထွေငွေကြေးဖြည့်တင်းမှုကိစ္စရပ်တွေမှာ အကြံပေးဆောင်ရွက်တဲ့ကိစ္စရပ်အထူးပြုကျွမ်းကျင်ပညာရှင်ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ခင်ဗျားလို အတွေ့အကြုံရှိတဲ့သူမျိုး ရန်ကုန်မြို့မှာ ရှိနေတာသိရတာ ဝမ်းသာပါတယ်။

Mark Livingston: ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရေပန်းစားနေတာ ကြာသွားပြီးဖြစ်တဲ့ ငွေကြေးဆိုင်ရာနည်းပညာ Fintech အကြောင်းကို ဆွေးနွေးကြရအောင်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ဟာ tech startups တွေ အစောပိုင်းအဆင့် နည်းပညာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ နှင့်အတူ Fintechပါ အပါအဝင် စသည်တို့ဟာအသေးစား စီးပွားရေးကြီးထွားမှုကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ကြုံနေရပါတယ်။ ဒီတော့ ယခုလက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံရဲ့ဈေးကွက်မှာ ဘာတွေဖြစ်ပွားနေလဲဆိုတာရယ်နဲ့ ဒီဒေသတိုက်မှာ အခြားစီရင်ပိုင်မှုတွေရော ဘယ်လိုမြင်လာရနိုင်သလဲဆိုတဲ့ အပေါ်တွင် ဘာနှိုင်းယှဉ်ချက် မြင်ရပါသလဲ။

Ben Koo: ဟုတ်ပါတယ်။ fintech ဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ တကယ်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ အခွင့်အလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ အဓိကအားဖြင့် ကြွေးမြီထိုးဖောက်နိုင်မှုအဆင့်ဟာ

အရမ်းကို နိမ့်ကျနေပြီးတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကြွေးပြု မီရယူရန် လိုအပ်မှုက ပိုမိုကြီးမားနေတဲ့အတွက် ချေးငွေရယူနိုင်ဖို့အတွက် လူတွေဟာ တစ်လကို အတိုးနှုန်း မတန်တဆတွေ ပေးပြီးယူဖို့ အဆင်သင့်ပါပဲ။ ဒါဟာ ကွာဟချက် ကြီးမားလွန်းတာကို ဖော်ပြနေပါတယ်။ မိုဘိုင်းဖုန်းတွေရဲ့ ထိုးဖောက်မှုဟာ မြင့်မားလာနေကြောင်းကို လူတိုင်း သိကြပါတယ်။ လူတွေဟာ နည်းပညာအသစ်နဲ့ ပစ္စည်းအသစ်တွေရဲ့ နောက်ကို လိုက်နေကြပြီးတော့ ဒါဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ၅ နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးပွင့်လင်းလာခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်လည်းဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးကို ခြုံကြည့်ရင်တော့ အခြေအနေကောင်းနေတာကို တွေ့ရပြီးတော့ ဒီအတိုင်းပဲဖြစ်သင့်ပါတယ်။

Ben Koo: ဘက်တွေက လက်လီ customer တွေအတွက် အဓိကဖွင့်ထားတာ မဟုတ်တဲ့အတွက် ကွာဟချက်က အလွန်တရာ များပြားပြီးတော့ fintech က ဒီလို consumer တွေနဲ့ ပိုပြီး အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ခြုံငုံကြည့်မယ်ဆိုရင် နောင်လာမယ့် ငါးနှစ် ဆယ်နှစ်ကို မျှော်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် fintech မှာ ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်လာတာတွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

Ben Koo: နောက်ဆို ငွေပေးချေမှုပုံစံတွေဟာ ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာနဲ့ ဖြစ်လာတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ငွေချေးရာမှာလည်း ဒီဂျစ်တယ်နည်း အသုံးပြုလာတာကို ပိုမိုတွေ့မြင်လာရမှာ ဖြစ်ပြီး ဒါဟာ ထိရောက်မှုရှုထောင့်ကသာမက ယခင်က အလွယ်တကူငွေချေးယူခြင်းမရခဲ့တဲ့သူတွေ အလွယ်တကူချေးယူလာနိုင်တဲ့ ရှုထောင့်ကပါ ကြည့်မယ်အဆိုရင် အများကြီး ကောင်းမွန်လာပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီတွေကို ဈေးကွက်ပိုမိုထိုးဖောက်နိုင်ဖို့အတွက် အရင်ကထက် ပိုပြီးတော့ ကောင်းမွန်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို ပေးရမယ်။ အာမခံထုတ်ကုန်၊ စုငွေထုတ်ကုန် စတာတွေကို ပေးတော့မှ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေနိုင်မယ့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမယ့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်လာမှာဖြစ်တယ်။

Mark Livingston: အိုခေ၊ စိတ်ဝင်စားစရာပါပဲ။ ဒီတော့ ခေတ်စားလာတာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီးတော့ fintech က မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဘယ်ကိုဦးတည်နေသလဲဆိုတာ ဟောကိန်းထုတ်ကြည့်လို့ရမလား။ ပြီးတော့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေနဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူတွေအနေနဲ့ ဒီဈေးကွက်မှာ ကာလတိုနဲ့ အလယ်အလတ်ကာလအတွင်း သတိပြုရှောင်ကျဉ်ရမယ့် အတားအဆီးတွေလည်း အပါအဝင်ပေါ့။

Ben Koo: လူတွေက ကိုယ့်ပုံစံနဲ့ကိုယ် ပြုလုပ်နေကြပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိကြတာဟာ fintech အတွက် အဓိကအတားအဆီးပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အစိုးရက ဘယ်ပုံဘယ်နည်း

လုပ်ကိုင်စေချင်သလဲဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းပြတ်သားတဲ့ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေ ရှိမရှိ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေတော့ရှိပေမယ့် ထုတ်ကုန်တွေကို ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖွဲ့စည်းရမယ်၊ ဘယ်မှန်ကန်တိကျတဲ့ KYC လိုအပ်ချက်တွေကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားရမယ်၊ ကုမ္ပဏီအရွယ်အစားကြီးမားအောင် ဘယ်လိုလုပ်ဆောင်ရမယ်၊ အမှုသည်သေးသေးဆီကနေ အမှုသည်ကြီးကြီးဆီ ဘယ်လိုသွားရမယ် စသဖြင့် ဒါတွေအားလုံးက ဝင်လာကြမယ့် fintech ဝန်ဆောင်မှုပေးသူတွေအတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိသင့်တယ်။

Ben Koo:

စည်းမျဉ်းဥပဒေအပိုင်းအပြင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူတွေအနေနဲ့လည်း အပြန်အလှန် စည်းစည်းလုံးလုံး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ တစ်ဖက်နဲ့ တစ်ဖက် အပြန်အလှန်အဆင်ပြေမယ့် ကော်ပိုရေးရှင်း နှစ်ခု တည်ဆောက်ရမယ့်အစား သီးခြားရပ်တည်ဖို့ ကိုယ်ပိုင် fintech ပလက်ဖောင်းတွေ တည်ဆောက်ကြတယ်။ ဈေးကွက်က ပျက်စီးနေပြီးတော့ ဒါကို အထောက်အပံ့ပြုရလောက်အောင် မကြီးမားတဲ့အတွက် ဒီလိုလုပ်တာဟာ ပြဿနာကြီးတစ်ရပ်ပါပဲ။ မကြာခင်ကပဲ fintech ဝန်ဆောင်မှုပေးသူတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Red Dot က မကြာခင်ကပဲ ပိတ်သိမ်းသွားတာကို တွေ့ခဲ့ရပြီး ဒါဟာ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူအများကြီးရှိနေပေမယ့်လည်း ဒီလို အများကြီးရှိလို့လည်း အကျိုးအမြတ်မရှိဘူးဆိုတာကို မီးမောင်းထိုးပြနေတယ်။

Ben Koo:

နောက်ဆုံးမှာတော့ ဒီဈေးကွက်မှာ ဒစ်ဂျစ်တယ်ဝေါလက် (Digital Wallet) တစ်ခုနှစ်ခုထက် ပိုမရပ်တည်နိုင်ကြပါဘူး။ လက်ရှိမှာ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသူအများအပြား တွေ့နေရပေမယ့် ဘယ်သူမှ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အတိုင်းအဆနဲ့ လုပ်ကိုင်နေကြတာ မရှိကြသေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ဈေးကွက်ကို စိုးမိုးထားတဲ့သူ တစ်ဦးနှစ်ဦး ရှိနေကြလို့ အရင်ကထက် ပိုပြီးတော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေကို တွေ့မြင်လာနိုင်ပေမယ့် စစ်မှန်တဲ့ ဝန်ဆောင်မှုတွေ ပေးနိုင်ဖို့က ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရုံနဲ့ မလုံလောက်ပါဘူး။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူက Customer ကို မတူညီတဲ့ နည်းလမ်း ၅ မျိုးနဲ့ ငွေပေးချေမှုပြုလုပ်ခိုင်းတာဟာ လက်တွေ့မဆန်ပါဘူး။ Customer က အများဆုံး နည်းလမ်းနှစ်မျိုးသုံးမျိုးလောက်သာ အသုံးပြုချင်ကြမှာ၊ ငါးမျိုးတော့ အသုံးပြုချင်ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူအနေနဲ့လည်း ဒါတွေကို မိမိရဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ လုပ်တတ်ဖို့အတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရတာ လက်တွေ့မဆန်ပါဘူး။

Ben Koo: ဒီတော့ ငွေပေးချေမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ပိုမိုကောင်းမွန်ရှင်းလင်းတဲ့ စနစ်ကို လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ အချက်အလက်တွေ ရမှာဖြစ်ပြီး တစ်ဖန် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ ငွေကြေးချေးယူခြင်းဆိုင်ရာ အဖြေတွေကို တွေ့ရှိမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီအတွက်ကြောင့် ကြွေးမြီအစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဗဟိုအေဂျင်စီ၊ ဗဟိုချေးငွေသတင်းအချက်အလက်ဌာန စသဖြင့် ဌာနတွေ လိုအပ်ပြီးတော့ လူတိုင်းကလည်း ဒီဌာနတွေကို အချက်အလက်ထောက်ပံ့ဖို့ လိုတယ်။ အစိုးရက ကောက်ခံပေးတဲ့ customer တွေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ အချက်အလက်တွေ လိုအပ်တယ်။ ဒါတွေကသာ ငွေချေးခြင်းနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ နည်းလမ်းအဖြေတွေကို ရရှိစေပြီးတော့ အာမခံ၊ ဓနကြွယ်ဝမှုစီမံခန့်ခွဲရေး စတာတွေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ တခြားအဖြေတွေကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

Ben Koo: အခုအချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ အစောပိုင်းအခြေအနေမှာပဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဈေးကွက်ထဲကို အင်တိုက်အားတိုက်ဆောင်ရွက်သူတွေနဲ့ အပြုသဘောဆောင်တဲ့ အတွေးအမြင်ရှိသူတွေ ဝင်ရောက်လာနေပေမယ့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက အဓိကသော့ချက်ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

Mark Livingston: ဟုတ်ကဲ့၊ ကျေးဇူးအများကြီးတင်ပါတယ်။ အရမ်းကို မှတ်သားထိုက်တဲ့ အချက်အလက်တွေပါပဲ။ ဒီတော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ အချက်အလက်နဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ရှေ့ ဆက်လှမ်းဖို့ကို အဓိက ပြောချင်တာပေါ့။ ကောင်းပါပြီ၊ အခုလို လာရောက်တဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ Livingstons Legal v ဗွီဒီယိုတင်ဆက်မှုမှာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပရိသတ်တွေနဲ့ နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်လည်တွေ့ဆုံနိုင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

Ben Koo: ကောင်းပါပြီ။